

henkilökohtainen tai yksilöllinen identiteetti # sosiaalinen identiteetti #
 kulttuuri-identiteetti # etninen identiteetti # sukupuoli # seksuaalisuus #
 sukupuoli-identiteetti # sukupuolen moninaisuus # seksuaalinen
 suuntautuminen

Identiteetin kehitys

9.1 HENKILÖKOHTAINEN JA SOSIAALINEN IDENTITEETTI

Psykologiassa identiteetti nähdään yksilön kokonais-
 kistyksenä itsestään. Sen avulla yksilö määrittelee
 ominaisuuksiaan sekä itselleen että muille. **Henkilökohtainen tai yksilöllinen identiteetti** perustuu
 luokitteluihin, kuten etnisyyden, sukupuoli, ikä,
 ammatti, seksuaalinen suuntautuneisuus ja kansallisuus.
 Identiteetti vastaa kysymykseen "Kuka minä olen?".

Vaikka identiteettiin kuuluu pysyvyyden ja jatku-
 vuden ajatus, se myös kehittyy ja muuttuu. Identiteetti
 muotoutuu vuorovaikutuksessa ympäristön ja
 yhteisön kanssa. Ihminen tekee koko ajan havaintoja
 ympäristöstään ja liittyy vertailun kautta osan
 niistä havainnoista osaksi identiteettiään. Etenkin
 sellaiset havainnot, jotka ympäristö, yhteiskunta ja
 muut ihmiset vahvistavat reagoinnillaan, liitetään
 usein osaksi identiteettiä. Kaikki lyhytkestoiset käsit-
 tykset itsestä, esimerkiksi itsestä saatu yksittäinen
 palaute, eivät tule osaksi identiteettiä, vaan identiteettiin
 sisältyvät sellaiset asiat, joiden yksilö kokee
 pysyvällä tavalla määrittävän häntä.

Identiteettikriisi tarkoittaa tilannetta, jossa ihminen
 on epävarma siitä, mitkä seikat ja tekijät kuuluvat
 osaksi hänen identiteettiään, tai jossa uudet identiteetin
 osatekijät eivät tunnu vielä minäkuvan jäsen-

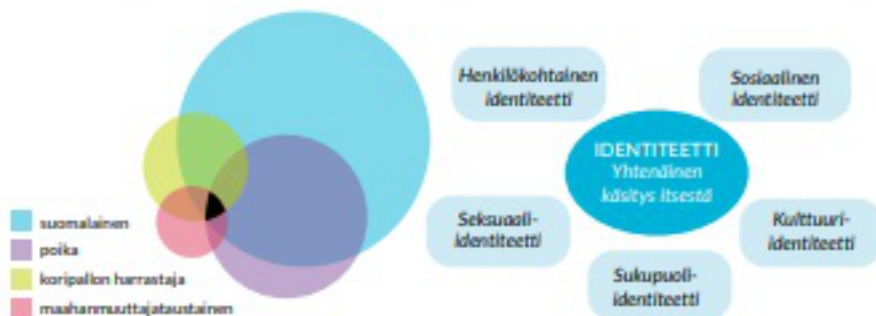
tyneiltä osilta. Esimerkiksi peruskunnan ensimmäisen
 lapsen syntyessä vanhemmuuden rooli on usein
 ollut toivottu, mutta sen sisäistäminen osaksi omaa
 identiteettiä vaatii asian jäsentämistä. Identiteetti
 on jatkuvasti muuttuva tarina ja prosessi.

Sosiaaliseen identiteettiin kuuluvat ne asiat ja
 ominaisuudet, jotka ihminen jakaa muiden ihmisten
 kanssa ja jotka yhdistävät hänet muihin ihmisiin.
 Sama ominaisuus voi joissakin tilanteissa olla osa
 henkilökohtaista identiteettiä ja toisissa osa sosiaalista
 identiteettiä. Esimerkiksi ratsastusharrastus voi
 koulussa ilmentää henkilökohtaista identiteettiä,
 mutta tallilla se on osa sosiaalista identiteettiä. Sosiaalinen
 identiteetti kuvaa sitä, mikä yhdistää yksilön
 muihin ihmisiin, ja henkilökohtainen identiteetti
 puolestaan sitä, mikä erottaa yksilön muista.

ovk.fi/2781

9.2 IDENTITEETIN OSA-ALUEITA

- Henkilökohtainen identiteetti (yksilön oma käsitys
 siitä, millainen on)
- Sosiaalinen identiteetti (käsitys siitä, mihin kuuluu)
- Kulttuurinen ja etninen identiteetti (käsitys
 kulttuurin tai kansallisuuteen kuulumisesta)
- Muita identiteetin alueita ovat esimerkiksi
 ammatillinen identiteetti ja sukupuoli-identiteetti.

Henkilökohtainen identiteetti perustuu yksilön luokitteluihin omista ominaisuuksistaan.

9.3 IDENTITEETIN KEHITYS NUORUudessa

Identiteetin rakentaminen on nuoruusiän tärkein
 kehitystehtävä. Nuoruusiän fyysiseen ja psyykkiseen
 kehitykseen liittyy tyypillisenä piirteenä epävarmuus.
 Kehon fyysiset muutokset pakottavat nuoren integroi-
 maan muuttuvan ruumiinkuvan osaksi identiteettiä,
 ja tämä prosessi jatkuu läpi nuoruusiän. Ryhmään
 kuulumisen ja sosiaalisen identiteetti korostuvat
 nuoren identiteetin rakentamisessa.

Psykoanalytikko Erik H. Eriksonin (1902–1994)
 kehityskriisiteoriassa nuoruusiän kehityshaaste on

identiteetin ja roolin hajaannuksen kriisi. James E.
 Marcia (s. 1937) kehitti Eriksonin kehityskriisiteori-
 an pohjalta kaksiluokkaisen mallin identiteetistä ja
 sen saavuttamisesta (identiteetin tilat nuoruudessa).
 Marcian teorian mukaan nuoruusiän kaksi pääpro-
 sessia ovat identiteetin rakentaminen ja identiteet-
 tiin sitoutuminen. Molemmissa prosesseissa on
 vaihtoehtoina kyllä tai on saavutettu ja ei tai ei ole
 vielä saavutettu. Niistä vaihtoehtoista syntyy neljä
 vaihtoehtoista identiteetin tilaa: saavutettu, selvite-
 lyvaiheessa oleva, valmiina omaksuttu ja selkiytymä-
 tön identiteetti. Teoria rakentui Marcian haastatel-
 tua eri-ikäisiä nuoria.

Marcia ja norjalaiset Jane Kruger ja Monica Marti-
 nussen vertailivat yli satua nuorten ja nuorten aikuisten
 identiteetin kehitystä käsitellyttä tutkimusta.
 Saavutetun identiteetin tila yleistyy iän myötä, mut-
 ta 36 vuoden ikään mennessä noin puolet ei ollut vielä
 saavutetun identiteetin tilassa.

9.4 KULTTUURI-IDENTITEETTI

Identiteetin rakentaminen tapahtuu vuorovaikutuk-
 sessa kulttuurisen ympäristön kanssa. **Kulttuuri-
 identiteetti** tarkoittaa yksilön kuulumi-
 sta esimerkiksi johonkin rotuun, kansallisuuteen tai uskonnol-
 liseen yhteisöön. Tilanteissa, joissa ihminen edustaa
 vähemmistöä, oma erityinen kulttuurinen tausta tie-
 dostetaan selvästi. Esimerkiksi vaihto-oppilaan tai
 pakolaisen elämäntilanteessa oman kulttuuritau-
 san ja perinteiden vaaliminen saattaa tuntua erityi-
 sen tärkeältä. Kaksikulttuurisissa perheissä identi-
 teetti voi rakentua kahden tai useamman perinteen
 arvojen ja normien mukaisesti.

ovk.fi/2782

